

UMCS

5-osios tarptautinės mokslinės konferencijos

**VERTYBĖS LIETUVIŲ IR LENKŲ KALBŲ PASAULĖVAIZDYJE.
TEKSTOLOGIJS KULTŪRINIAI ASPEKTAI.
TEKSTAS–TEKSTEMA–KONTEKSTAS**

2023 m. rugsėjo 7–9 d.
Vilniaus universitetas

TEZĖS / TEZY

5. Międzynarodowej Konferencji Naukowej

**WARTOŚCI W JĘZYKOWYM OBRAZIE ŚWIATA POLAKÓW I LITWINÓW.
KULTUROWE ASPEKTY TEKSTOLOGII.
TEKST–TEKSTEM–KONTEKST**

7–9 września 2023 r.
Uniwersytet Wileński

PARENGĖ / OPACOWAŁY

Kristina Rutkovska, Vilija Ragaišienė

Vilnius
2023

ORGANIZATORIAI / ORGANIZATORZY

Vilniaus universiteto Polonistikos centras,
Marijos Kiuri-Sklodovskos universiteto
Kalbotyros ir literatūrologijos instituto Lenkų kalbos
tekstologijos ir gramatikos katedra

Centrum Polonistyczne Uniwersytetu Wileńskiego,
Katedra Tekstologii i Gramatyki Języka Polskiego
Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa UMCS

Bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos integralios bibliotekų informacinės
sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*.

ISBN 978-609-07-0912-2
<https://doi.org/10.15388/Proceedings.2023.36>

Copyright © 2023 Kristina Rutkovska, Vilija Ragaišienė
Published by [Vilnius University Press](#)

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution Licence](#), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

Zakłęte w tekście kultury...

Tekst kultury jako nośnik tożsamości zbiorowej

Tekst kultury – makroznak dziedziczony na drodze kulturowej – modeluje tożsamość zbiorową, której podstawą jest obraz przeszłości. Wychodzę z założenia, że w tekście kultury (w odróżnieniu od śladów i kominikatów kulturowych – zob. Wójcicka 2021) zakodowane są wartości, normy i zasady życia społecznego oraz obraz danej grupy społecznej/etnicznej. Zostają one utwalone w formie materialnego lub idealnego (najczęściej spetryfikowanego) tekstu, zatrzymane w czasie. Zadkodowany, czy nawet zakłęty w tekście, pewien obraz nas samych i naszej przeszłości, zamienia i przekształca postaci oraz wydarzenia przeszłości, konstytutywne dla tożsamości, w „bezczasowe wzory i personifikacje wartości, które sankcjonują zachowania i postawy ważne dla życia zbiorowości” (Szacka 2006: 24).

Referat ma na celu pokazanie tekstu kultury jako nośnika tożsamości. Materiałem egzemplifikacyjnym będą teksty kultury wskazane przez studentów (w badaniu ankietowym) jako pełniące funkcje tożsamościowe.

Bibliografia

Szacka Barbara, 2006, *Czas przeszły, pamięć, mit*, Warszawa.

Wójcicka Marta, 2021, Teksty, komunikaty, ślady? Tekst kultury w ujęciu pamięcioznawczym, [w:] Teksty kultury. Oblicza komunikacji XXI wieku, t. 3, red. Bartłomiej Maliszewski, Małgorzata Rzeszutko, Lulin, s. 15–25.

REGINA JAKUBĒNAS, VU

Vlniaus akademijos mokslo bendruomenės ir Paryžiaus mokslo bendruomenės įvaizdis kun. Remigijaus Kosakovskis korespondencijoje su kun. M. Počobutu-Odlanickiu

Pranešimo tema: Apšvietos epochos prancūzų mokslininkų ir rašytojų įvaizdis Tautinės edukacinės komisijos korespondento Paryžiuje

kunigo Remigijaus Kosakovskio (1774–1780) laiškuose bei jo nuomonė apie Vilniaus akademijos mokslo bendruomenės atstovus.

Savo laiškuose Kosakovskis kalba apie tokius Apšvietos epochos mokslininkus kaip garsus astronomas Josephas Jérôme Lefrançais de Lalande, Jeanie Le Rond D’Alembert – Paryžiaus mokslų akademijos sekretorius (1717–1783), Rudjer Boškovic iš Ragūzos ir kt. Kosakovskis kritiškai vertina prancūzų enciklopedistų pasisakymus religinėmis temomis, rašo apie Marie Thérèse Rodet Geoffrin ir jos salono lankytojus bei kitus žinomus Paryžiaus veikėjus, su kuriais susitikdavo. Prancūzų mokslininkų darbus, ypač astronomijos srityje, Kosakovskis lygina su kun. Martyno Počobuto–Odlanickio pasiekimais, kuriuos pristatydavo Paryžiaus mokslų akademijos nariams.

Kosakovskis daugiausia rašo apie konkrečius asmenis, tačiau laiškuose nemažai yra jo apmąstymų apie Prancūzijoje išleistus leidinius ir knygas, vyraujančias pažiūras, papročius, madą ir kt., liudijančių jo požiūrį į vietą, kurioje jis atsidūrė ir į aplinką, kurią jis stebėjo.

Obraz środowiska naukowego Akademii Wileńskiej i środowiska naukowego w Paryżu w korespondencji ks. Remigiusza Kossakowskiego do ks. M. Poczobuta-Odlanickiego.

Tematem referatu są relacje ks. Remigiusza Kossakowskiego – paryskiego korespondenta KEN przebywającego we Francji w latach 1774–1780 na temat uczonych i literatów francuskich epoki Oświecenia oraz jego opinie o środowisku naukowym Akademii Wileńskiej.

W listach Kossakowski wypowiada się o takich uczonych epoki Oświecenia, jak znany astronom Joseph Jérôme Lefrançais de Lalande, Jean Jeanie Le Rond D’Alembert – sekretarz paryskiej Akademii Nauk (1717–1783), Rudjer Boškovic z Raguzy i inni. Kossakowski krytycznie ocenia wypowiedzi encyklopedystów francuskich na tematy religijne, pisze o Marie Thérèse Rodet Geoffrin i bywalcach jej salonu oraz innych znanych postaciach paryskich, z którymi się spotykał. Kossakowski porównuje osiągnięcia uczonych francuskich, zwłaszcza w dziedzinie astronomii, do osiągnięć ks. Marcina Poczob-

buta-Odlanickiego, które popularyzował wśród członków paryskiej Akademii Nauk.

Przedstawione przez ks. Kossakowskiego opinie dotyczą głównie konkretnych osób, ale napotkamy też jego ogólne refleksje na temat ukazujących się publikacji i książek, panujących poglądów, obyczajów, mody, etc., które świadczą o jego stosunku do osób i miejsca, w którym się znalazł i które obserwował.

Vilniaus universiteto leidykla,
Saulėtekio al. 9, LT-10222 Vilnius
info@leidykla.vu.lt, www.leidykla.vu.lt
Knygos internete www.knygynas.vu.lt
Mokslo periodikos žurnalai www.zurnalai.vu.lt